

19. 3. 2024

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Odměna advokáta za výkon funkce opatrovníka nezletilých v trestním řízení v judikatuře Ústavního soudu

Článek se zabývá problematikou odměny advokáta, jako ustanoveného opatrovníka v trestním řízení, jeho cílem je zvýšit povědomí o řádném a spravedlivém odměňování za odbornou pomoc.

V případech, kdy zákonný zástupce nebo opatrovník **mladistvého** nemůže vykonávat práva uvedená v ustanovení § 43 odstavec 2 zákona č. [218/2003](#) Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, může předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce ustanovit k výkonu těchto práv mladistvému opatrovníka.

V případě mladistvých a dětí jde o osoby, jejichž způsobilost k právnímu jednání je omezena na základě zákona a v případech, kdy zákonní zástupci nemohou (typicky s ohledem na omezení rodičovské odpovědnosti, je-li rodič ve výkonu trestu odnětí svobody, nebo mohl-li by být reálně rodič ve střetu zájmů se zájmem nezletilého) vykonávat práva uvedená v citovaném ustanovení, je ustanoven opatrovník z řad advokátů, takto pak často z řad advokátů, zapsaných v registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů. Střet zájmů a jeho důsledek obecně vyplývá i z ustanovení § 892 odstavec 3 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, dle kterého nemůže rodič dítě zastoupit, jestliže by mohlo dojít ke střetu zájmů mezi ním a dítětem nebo mezi rodiči navzájem.

Podle ustanovení § 45 odstavec 1 zákona č. [141/1961](#) Sb., trestní řád, není-li **poškozený** osobou plně svéprávnou nebo je-li omezen ve svéprávnosti, vykonává jeho práva jeho zákonný zástupce nebo opatrovník. Jinou osobu než advokáta lze ustanovit opatrovníkem jen s jejím souhlasem.

V průběhu trestního řízení mohou vyplynout okolnosti, z nichž je zjištěno, že zákonní zástupci poškozeného nezletilého nemohou vykonávat svá práva v rámci trestního řízení, současně je nezbytné, aby takového nezletilého zastupovala osoba, která s ohledem na své vzdělání a praxi může poskytnout nezletilému poškozenému patřičnou odbornou pomoc. V takovém případě bývá jmenován opatrovník, který nezletilého zastupuje namísto zákonného zástupce. Opatrovník není obhájcem a formálně ani zmocněncem poškozeného, byť je-li opatrovníkem advokát, s nárokem na náhradu škody se za svého opatrovance přihlašuje. V takovém případě pak zcela splývá funkce opatrovníka a zmocněnce poškozeného co do množství i kvality odvedené práce. Opatrovník není obhájce a dle mého názoru se nemusí řídit pokynem opatrovance, neboť opatrovník by měl být schopen posoudit, co je pro opatrovance vhodné, může svému opatrovanci sjednat také právní zastoupení zmocněncem, byť by mohlo jít o neekonomické jednání.

Je-li opatrovníkem nezletilého, vůči kterému byly zahájeny úkony v trestním řízení, tedy je takový nezletilý v postavení podezřelého nebo obviněného, pak zpravidla vyčíslení nákladů a přiznání soudem nečiní problém. Dle ustanovení §10a vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. [177/1996](#) Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, v platném znění (dále jen Advokátní tarif - „AT“),: *„Při výkonu funkce opatrovníka dítěte podle zvláštního právního předpisu upravujícího soudnictví ve věcech mládeže [1c](#)) se považují za tarifní hodnotu částky uvedené v [§ 10 odst. 3](#). Přitom se vychází z trestních sazeb, které by se na pachatele vztahovaly, pokud by byl*

trestně odpovědný.“ Opatrovník podezřelého či obviněného nezletilého v trestním řízení pak má nárok na odměnu ve stejné výši jako ustanovený obhájce.

Je-li však advokát ustanoven jako opatrovník poškozenému, a ne jako jeho zmocněnec, fakticky poskytování právních služeb za účelem náhrady újmy poškozeného v trestním řízení odpovídá svým obsahem právě práci zmocněnce (srov. usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 27. 8. 2020, sp. zn. 1 To 74/2020). Zvolení zmocněnce již ustanoveným opatrovníkem – advokátem je nutné považovat za neúčelný a nadbytečný postup (srov. usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 21. 2. 2022, sp. zn. 1 To 1/2022), neboť opatrovník vykonává v tomto případě stejnou práci jako zmocněnec. S ohledem na zachování principu rovnosti, práva podnikat a získávat prostředky pro své životní potřeby prací, práva na spravedlivou odměnu za práci (jehož součástí je per analogiam i srovnatelná odměna za srovnatelnou práci) (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 19. 10. 2021, sp. zn. Pl. ÚS 17/21), je potřeba při určování odměny nahlížet na práci ustanoveného opatrovníka v trestním řízení obdobným pohledem jako na práci zmocněnce poškozeného.

S uvedeným závěrem se ztotožnil Ústavní soud ve svém Náleze ze dne 8.9.2023 II. ÚS 3204/22, který se zabýval odměnou advokáta za výkon funkce opatrovníka poškozených nezletilých v trestním řízení. Právní věta uvedeného nálezu zní: *„Není rozumného důvodu, aby advokát poskytující právní službu v pozici opatrovníka ustanoveného soudem, byl ohodnocen odlišně od advokáta, který poskytuje totožnou právní službu na základě plné moci v pozici zmocněnce. Advokát zde není honorován za to, jakým způsobem byl ustanoven do funkce, tj. zda rozhodnutím soudu nebo na základě plné moci, ale za to, jakou činnost vykonává.“* V dané věci Ústavní soud rozhodl o zrušení rozhodnutí Městského soudu v Praze, neboť byl porušen princip rovnosti ve spojení s právem stěžovatele získávat prostředky pro své životní potřeby prací a podnikat podle čl. 26 odst. 1 a 3 Listiny základních práv a svobod.

Ústavní soud se v minulosti (srov. náleží Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 4/19 ze dne 24. 9. 2019, Pl.ÚS 26/19 ze dne 3. 3. 2020, Pl. ÚS 23/19 ze dne 5. 2. 2020, Pl. ÚS 22/2019 ze dne 14. 1. 2020, III. ÚS3378/19 ze dne 2. 6. 2020, II. ÚS 1251/19 ze dne 10. 3. 2020 a I. ÚS 392/19 ze dne 12. 5. 2020) postavením, resp. odměňováním opatrovníka v trestním řízení zabýval. Učiněné závěry lze shrnout tak, že stanovení nižší odměny advokáta jako opatrovníka v konkrétním řízení vychází z nepodloženého předpokladu jednoduchosti a menší finanční náročnosti takového zastupování, což ohrožuje kvalitu poskytované právní pomoci. Zaručuje-li stát právním předpisem vymezeným účastníkům řízení právní pomoc ve formě opatrovnictví, musí také vytvořit podmínky pro to, aby taková právní pomoc byla poskytována na odpovídající úrovni.

V době přípravy tohoto článku vydal Ústavní soud dne 10.1.2024 náleží sp.zn. IV. ÚS 2334/23 a to k určení výše tarifní hodnoty za úkony provedené zmocněncem poškozeného v adhézním řízení.

Ve zde popsané věci obdobně nenašel Ústavní soud legitimní důvod pro to, aby při zastupování klientů s totožným soukromoprávním nárokem byla výše tarifní hodnoty rozhodná pro sazbu odměny advokáta určována jinak pouze v závislosti na tom, zda jde o řízení trestní, nebo o řízení civilní. Uvádí však dále následující: *„Jistě nelze přehlížet, že poškozený a jeho zmocněnec mají v trestním řízení při prosazování nároku na náhradu škody, nemajetkové újmy či na vydání bezdůvodného obohacení často ulehčenou úlohu, neboť je oprávněnost tohoto nároku do značné míry (resp. někdy i v plné míře) objasňována činností orgánů činných v trestním řízení.“* Ve zmíněném aktuálním nálezů následně Ústavní soud „redukuje“ odměnu zmocněnce počtem přiznaných úkonů, odkazuje se také na důvody zvláštního zřetele hodné dle ustanovení § 150 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád.

Shrneme-li obsah tohoto článku, zcela jednoznačně se Ústavní soud staví za odměnu opatrovníků poškozených v trestním řízení ve výši jako ustanovenému zmocněnci. V případě, kdy je ustanoven

opatrovník obviněnému nezletilému (nebo nikoli plně svéprávnému) má nárok na odměnu ve stejné výši jako ustanovený obhájce. Nelze než přijmout uvedené závěry, které rovnocenně honorují práci opatrovníků jako zmocněnců či obhájců, neboť jejich práce do množství či kvality není odlišná.

Mgr. Kateřina Kolářová Justová,
advokátka

Valíček & Valíčková
advokátní kancelář, s.r.o.

[Valíček & Valíčková, advokátní kancelář](#)

Kanceláře **Brno**: Nám. Svobody 18, Brno

Kancelář **Praha**: The Flow Building, Václavské nám. 47, Praha

Kancelář **Vyškov**: Dukelská 12, Vyškov

Kancelář **Ivančice**: Petra Bezruče 2, Ivančice

Tel.: 770 685 603

email: info@brno-advokatnikancelar.cz

Zdroje:

Databáze nálezů Ústavní soudu ČR dostupná www.nalus.usoud.cz

Zákon č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním

Zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník

Zákon č. [218/2003](#) Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů

Vyhláška č. [177/1996](#) Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)